WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 30-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 30, 1961 No. 164. VOL. LXVIII

АРМІЯ В БРАЗИЛІЇ НЕ ДОПУСКАЄ ЛІВОГО ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА ДО ВЛАДИ

Ріо де Жанейро. — Бразилійські військові провідники заявили, що вони є рішені не допустити до того, щоб лівий віце - президент Жоао Гулярт обняв президентуру, яка опорожнилася внаслідок несподіваної резиґнації президента Жанія Квадроса 25-го серпня. Віце - президент Ґулярт був тоді у відвідинах в комуністичному Китаї і не міг перебрати урядування, тому, згідно з конституцією, діючим президентом став голова палати послів Ранієрі Маззіллі. Маззіллі заявив в Конґресі, що „військові міністри як шефи збройних сил є відповідальні за внутрішній порядок", і тому вони не можуть допустити до того, щоб до Бразилії вернувся віце - президент Ґулярт, який перебуває в Парижі, і, покищо, не є рішений, чи вертатися до краю, чи залишитися за кордоном, поки не вияснится ситуація в Бразилії. Військові міністри Одиліо Денис — міністер війни, Сільвіо Гек — міністер фльоти і Грум Мосс — міністер летунства заявили виконному президентові Маззіллі, що „з огляду на безпеку країни" не можна дозволити на приїзд віце - президента Ґулярта. Військова поліція розігнала за допомогою слізного газу 2.000 прихильників Ґулярта, які демонстрували в користь віце - президента. Поза цією спробою демонстрації в місті панує спокій. Але деякі члени Конґресу не є вдоволені з того, що військові кола не допускають до приїзду Ґулярта, який є законно вибраним віце - президентом. Виконний президент Маззіллі натякнув у своїй заяві, що треба б вибрати нового президента. Ґулярт не має численних прихильників в Конґресі, але деякі члени законодатного тіла не є вдоволені з того, що військовики порушують конституцію. Недавній президент д-р Квадрос 28-го серпня із родиною виїхов із Бразилії, заявивши, що „буде деякий час подорожувати, бо його присутність в країні нікому не поможе". Він сказав, що за 12 місяців вернеться до Сан Павльо, де обійме становище професора. Новонайменований міністер праці Сеґадас Віяна виступив проти страйку 800.000 робітників і промисловому центрі в Сан Павльо. Конґрес нараджувався цілу ніч, обговорюючи заяву Маззіллі. Гадають, що члени Конґресу зволікають із якимнебудь рішенням, бо чекають на те, які зарядження видадуть військовики. Про непевність в країні свідчить те, що міністер війни Денис заперечив вістку про те, що Третя армія в стейті Ріо Гранде ду Суль перейшла на бік прихильників Ґулярта. Якщо Конґрес погодиться змінити конституцію, то передбачається, що новим президентом може стати попередник Квадроса — Жусцеліно Кубічек. Кубічек є членом поміркованої соціялдемократичної партії. Називають і інших можливих кандидатів на становище президента, але покищо не можуть відбутися вибори. Лівий член Конґресу Адауто Кардозо вніс законопроєкт, щоб судити виконного президента і трьох військових міністрів за те, що вони порушили конституцію і не допускають до виконування влади віце-президента Ґулярта.

ПОГОТІВЛЯ БРАЗИЛІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ

Стрілка на повищій мапці показує рух літаконосця „Мінас Джераїс", який із двома воєнними кораблями відплив із Ріо де Жанейро до Порто Алеґре. Цей рух фльоти вважають за один із заходів маршала Дениса не допустити до влади віце-президента Жоао Ґулярта.

Айзенгавер перестерігає проти угодівства з Хрущовим

Ґеттисбурґ,Па. — Журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда Чарлз Лусі відвідав колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера і розмовляв із ним про теперішню напружену ситуацію в Европі. Айзенгавер казав, що важко є переговорювати із Хрущовим, який спричинив берлінську кризу на те, щоб за її розв'язку здобути від західніх союзників визнання Східньої Німеччини як самостійної держави. Айзенгавер є проти такого визнання. Але в цій справі ЗДА мусять рахуватися зі своїми союзниками, які мають право забирати голос в цій справі. Але американці не мають причини бути песимістами, казав попередній президент, бо вони перемогли далеко важчі кризи. Приватний громадянин Айзенгавер гадає, що теперішня напружена ситуація в світі триватиме довший час, може навіть і 40 років. І це треба брати до уваги при розбудові оборони цієї країни. На випадок потреби треба збільшувати видатки на оборону, але тоді треба дбати про зменшення видатків на необоронні цілі. Айзенгавер має інший погляд на деякі проблеми, як президент Кеннеді, але він просить американців підтримувати Президента, бо може бути тільки один Президент і ним є Джан Ф. Кеннеді.

ЗДА поповнюють свої арсенали амуніцією

Вашинґтон. — Пентаґон видав зарядження, щоб військові арсенали були поповнені звичайною амуніцією і атомовими та нуклеарними бомбами. Представники уряду і надалі заявляють, що вони не вірять у вибух світової війни, але на всякий випадок треба поповнити амуніційні склади, щоб не заіснував такий стан, який був на початку війни в Кореї, коли невистачало амуніції до звичайної зброї. Амуніційні склади наповнюються звичайними крісовими набоями і також важкими бомбами. Згідно з заявою одного військовика американські військові бази за кордоном мають доволі нуклеарних бомб, бо давніше гадали, що війна в Европі буде невідклично атомовою війною. Пригадують, що в 1958 році під час напруження у зв'язку з островами Матсу і Квемой фльота просила про звичайну зброю, бо вона мала до диспозиції тільки атомову амуніцію і на випадок потреби мусіла б була „вбивати блоху молотом". Уряд Кеннеді не хоче обмежуватися до атомової зброї і плянує, щоб були потрібні запаси і звичайної амуніції.

Сенат ухвалив законопроєкт про Корпус Миру

Вашинґтон. — 26-го серпня Сенат схвалив законопроєкт про Корпус Миру, який досі організується на основі зарядження президента Кеннеді. Цей проєкт переслали до Палати Репрезентантів, де він натрапить на більші перешкоди, як були в Сенаті. Та є надія, що Палата схвалить проєкт про постійність Корпусу Миру. Сенат призначив на Корпус Миру в першому році його існування суму $40 мільйонів. Республіканські сенатори Еверетт МекКінлі Дірксен і Б. Гікенлупер пропонували зменшити видатки на Корпус Миру до $25 мільйонів, але демократична більшість відкинула цю пропозицію. Сенатор Гікенлупер твердив, що численні молоді люди зголошуються до Корпусу Миру не тому, що хочуть працювати над піднесенням економіки в недорозвинених державах, тільки тому, що їх „приваблює екзотика чужих країн та бажання їсти екзотичні харчі" Сен. Гікенлупер казав, що виїзд за кордон в характері добровольця Корпусу Миру, — це „не їзда на пікнік". На думку цього сенатора до Корпусу Миру зголошуються такі фахівці - добровольці, які виїздили досі на працю в чужих країнах з рамени інших аґенцій.

Сезон 1961-1962 в опері Метрополітен запевнений

Вашинґтон. — Секретар праці Артур Дж. Ґолдберґ повідомив 28-го серпня, що прийшло до порозуміння між представниками Американської Федерації Музик і опери Метрополітен, і найближчий 1961 - 1962 сезон є запевнений. Перша вистава відбудеться 23-го жовтня, згідно з давнішим пляном, коли гратимуть Пуччіні „Дівча з Золотого Заходу". Секретар праці запросив представників обидвох сторін до Вашинґтону, де і члени оркестри і представники товариства, що веде оперу Метрополітен, погодилися на те, що приймуть ті умови, які випрацює арбітер. Цим арбітром, мабуть, буде секретар праці Ґолдберґ. Президент Кеннеді вислав листа до обидвох сторін, в якому висловив вдоволення, що Метрополітен не припинить своєї праці в найближчому сезоні. Перед цим порозумінням, до якого причинився Ґолдберґ, сезон в 1961 - 62 році був відкликаний, і працівникам опери виповіджено працю. Деякі співаки заключили контракт з іншими операми, і тому не буде деяких зірок в найближчому сезоні. Оркестра складається з 92-ох музик, які домагаються збільшення заробітньої платні. Дальші переговори вестимуться в Ню Йорку, в середу 30-го серпня.

Конґрес має ще ухвалити два законопроєкти: про допомогу школам і закордонові

Вашинґтон. — 87-ий Конґрес на своїй першій сесії має ще ухвалити два важливі законопроєкти, поки зможе відійти на відпочинок. Ці законопроєкти, — це проєкт допомоги закордонним країнам та урядовий законопроєкт про федеральну допомогу публічним школам. Конґрес працює вже 8 місяців, і покищо не є відомо, чи вдасться закінчити першу сесію коло 15-го вересня. Дехто з членів Конґресу називає день 23 вересня, в якому мала б закінчитися перша сесія 87-го Конґресу. Ухвалення законопроєктів про допомогу школам і допомогу закордонові буде доказом того, на скільки президент Кеннеді зумів здобути прихильність Конґресу, що має демократичну більшість, але не завжди здійснює плян демократичного Президента, бо деколи південні демократичні члени Конґресу об'єднуються з республіканцями і блокують програму Президента. Обидві Палати мусять узгіднити проєкт в справі допомоги школам і закордонові, що є нелегкою справою, бо різниці в пропозиціях обидвох Палат є надто великі.

Сенат затвердив кару смерти за акти повітряного піратства

Вашинґтон. — В понеділок дня 28-го серпня ц. р. Сенат прийняв більшістю голосів законопроєкт про встановлення кари смерти за крадіж літаків і за стосування збройної сили під час актів повітряного піратства. Цей законопроєкт був прийнятий минулого тижня Палатою Репрезентантів 375 голосами проти 5. Негайно після затвердження Сенатом законопроєкт переслано до Білого Дому для підпису Президентові. Крім кари смерти цей закон передбачає для учасників і співучасників насильного захоплення літаків теж кари від 20 років в'язниці до досмертної в'язниці. За участь в насильному захопленні літаків без зброї і за напади або погрози супроти членів летунських залог і стюардес, передбачена кара в'язниці до 20 літ.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** кінець тижня перебув у Гаянніс Порті, Массачусетс, де в неділю був на Службі Божій в місцевій церкві, а після того вислав привіт віце-президентові Линдонові В. Джансонові, який відзначав на своїй фармі біля Джансон Сіті в Тексасі 53-ті роковини з дня народження.

● **Джетовий літак** фльоти в неділю 27-го серпня під час звичайного вишкільного лету впав на дах крамниці у Віллов Ґрові, передмісті Филаделфії, і внаслідок цього згинув пільот підполковник Роберт Гейвен, а коло 40 осіб покупців в крамниці були поранені. На щастя ніхто не був важко поранений.

● **Науковий дорадник Президента** професор математичної фізики в Каліфорнійському Технологічному Інституті д-р Говард Робертсон помер 26-го серпня внаслідок поранень, яких зазнав під час автової катастрофи в дні 10-го серпня.

● **Обидва сенатори** нюйоркського стейту Джекоб К. Джевітс і Кеннет В. Кітінґ в середу, 30-го серпня будуть на прийнятті в голови Радіової Корпорації Америки Дейвіда Сарноффа, який відзначатиме тоді 55-річчя своєї праці в комунікаційному підприємстві. З цієї нагоди часописи пригадують, що у вересні 1906 року 16-річний Дейвід Сарнофф хотів відвідати щоденник „Ню Йорк Геральд", бо бажав стати журналістом. Помилково зайшов він до Торговельної Каблевої Компанії, де його прийняли на працю як хлопця до посилок за 5 долярів тижнево. Тепер він є головою Радіової Корпорації Америки з платнею 100.000 долярів річно.

● **З Гавани** повідомляють, що там немає харчів, і населення не може їх купувати доволі, бо деякі харчі є на картки. Одночасно уряд мусів закрити деякі фабрики, бо немає потрібної скількости сирівців. Уряд прем'єра Кастра за все те оскаржує капіталістичний уряд ЗДА, який не хоче торгувати з Гаваною.

УКРАЇНЕЦЬ ВСЕВОЛОД КРАВЧЕНКО ЗАКІНЧИВ САМОГУБСТВОМ, ПРОТЕСТУЮЧИ ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО РЕЖИМУ

Каен, Франція. — Місцева французька поліція подала в понеділок дня 28-го серпня ц. р. до відома, що совєтський турист Всеволод Кравченко, який викинувся через вікно з четвертого поверху місцевого готелю в неділю дня 27 серпня, закінчив із собою самогубством, не бажаючи жити далі під совєтським режимом. Всеволодові Кравченкові було 46 років і він прибув до Франції разом з групою совєтських техніків і подорожував з ними по більших французьких містах. Вернувшися з поїздки по Каен, він зайшов до своєї кімнати і за кілька хвилин його знайдено мертвим на кам'яній терасі внизу під будинком готелю. Поліція сповістила, що в своїй кімнаті Всеволод Кравченко залишив листа, у якому ствердив, що він не погоджується з комуністичним режимом в його країні, але замість утечі вибирає смерть. Ближчих інформацій про Кравченка поліція покищо не подала, але, як доводить його ім'я і прізвище, він був українцем.

Військо ОН в Катанзі, в Конґо, арештувало наємних білих старшин

Елізабетвіль. — Шведські і індійські військові з'єднання з міжнародної армії Об'єднаних Націй в Конґо, під командуванням індійського генерала Сінґаппа Раї, перевели в минулий понеділок в столиці збунтованої провінції Катанґа блискавичну операцію, в якій обсаджено всі державні будинки, пошту й радіостацію, та виарештовано в головній кватирі катанґської армії та на вулицях і в публічних домівках, як ресторанах ітд., всіх білих старшин, що служили за контрактами найму в катанґській армії. Арештовано 208 бельгійських старшин, здебільша в цивільних одягах, і близько 300 французьких, англійських, німецьких та інших европейських військовиків, що були на службі в катанґського президента Мойсе Чомбе. Відбулись тільки дрібні інциденти, але не було ніяких жертв в людях. Після виарештування всіх европейських наємних старшин катанґської армії, президент Мойсе Чомбе заявив, що він „піддається" Об'єднаним Націям. Військо ОН арештувало тимчасово войовничого міністра внутрішніх справ Катанґи Ґодфройда Мунонґо, але Чомбе особисто звільнив його. Чомбе вперто відмовлявся від співпраці з центральним конґолійським урядом та обстоював „самостійність" Катанґи, найбагатшої провінції Конґа. Представник місії Об'єднаних Націй в Катанзі, д-р Конор Круз О'Брієн заявив, що ту військову операцію переведено на просьбу конґолійського уряду. Швидко потім військо ОН звільнило державні будинки і радіостацію і передало їх назад в руки катанґських конґолійців.

Лівий прем'єр Британської Ґвіяни домагається негайної державної незалежности

Джорджтавн. — Новий прем'єр Британської Ґвіяни, комунофіл д-р Чедді Джаґан, прийшовши до влади внаслідку перемоги його Народно-проґресивної партії, заявив, що він буде домагатися від Англії признання Ґвіяні негайної державної самостійности. Нова ґвіянська конституція признавала право Ґвіяні домагатися самостійности в наступному році, а до того часу залишала військові й закордонно - політичні справи країни у віданні англійських властей. Д-р Джаґан, з професії дентист з університету в Шикаґо, одружений з американкою, колишньою активною комуністкою, заявив, що його уряд не вестиме дискримінаційної політики супроти нікого з приводу расових, релігійних або політичних причин. Ця заява стояла у зв'язку з виборами, які проходили по лінії двох найбільших расових громад в Ґвіяні: східньо - індійській і муринській. Сам Джаґан є ґіндусом східньо - індійського походження, але головною опозиційною партією є Народна конґресова партія з муринським членством. Д-р Джаґан має за собою більшість 20-х послів своєї партії у 35-членному парляменті. Він не склав ще нового уряду, але прийняв пост прем'єра.

Комуно-китайське правління довело в Тибеті до катастрофи голоду

Ню Делі. — Духовий і політичний лідер тибетців, тепер на еміґрації в Індії, Даляй Лама, заявив у листі до президента Азійсько - африканської Ради в Ню Делі, що в Тибеті є тепер „такий брак харчів, який не має прецеденту в його історії". „Нестримно ширяться випадки голодової смерти та пошесні недуги. Боротьба за волю продовжується" — писав Даляй Лама до видатного індійського діяча Джаяпракаша Нараяна, президента згаданої Азійсько - африканської Ради, що є антикомуністичною і антиколоніяльною установою азійських і африканських народів з осідком в столиці Індії. Даляй Лама скаржився далі на концентраційні табори в Тибеті та на силування тибетців, запроторених до таборів праці, працювати по 18 годин денно у 7-денному тижні праці.

„ВІЧ-НА-ВІЧ" НА КОРДОНІ БЕРЛІНУ

Американський вояк (обернений плечима) стежить за східньо - німецькими поліцистами, які з допомогою далековиду обсервують рух в Західньому Берліні. Відбувалася ця „зустріч" на граничному пункті на Фрідріхштрассе.

РАСК ПОТВЕРДЖУЄ, ЩО БУДУТЬ ПЕРЕГОВОРИ ПРО БЕРЛІН

Об'єднані Нації. — Безпосередньо після своєї конференції з генеральним секретарем Об'єднаних Націй Даґом Гаммаршилдом і амбасадором ЗДА при ОН Адлеєм Стівенсоном, державний секретар Дін Раск відбув в минулий понеділок 28 ц.м. пресову конференцію в Ню Йорку, на якій признав, що в справі Берліну відбудуться переговори, бо всі заінтересовані сторони бажають собі їх. Але державний секретар зазначив, що ще не означено часу, місця ані умовин для таких переговорів. Коли його запитали, чи Хрущо знає, що Захід буде воювати за право свого свобідного доступу до Західнього Берліну, то Раск поважним тоном відповів: „Думаю, що він знає, що нас не можна викинути з Берліну". За газетними твердженнями, інформаційна конференція міністрів закордонних справ відбудеться безпосередньо перед відкриттям звич. сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй 19 вересня ц.р., просто тому, що тоді будуть в Ню Йорку всі міністри закордонних справ НАТО і СССР і міністри „чотирьох великих" (ЗДА, Англії, Франції і СССР) зможуть порозумітись також з іншими заінтересованими міністрами. Це зокрема стосується до Заходу, бо всі постанови західніх великодержав мусять бути узгіднені з усіма членами НАТО. Також західньо-німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано заявив в минулий понеділок, що в найближчих днях, мабуть під кінець цього тижня, західні держави запропонують Совєтам відбути інформаційну нараду міністрів закордонних справ. Однак він додав, що успіх східньо-західньої конференції в справі Берліну можливий тільки тоді, коли Совєти змінять своє становище. Покищо вони не подали ніякого знаку на бажання змінити своє невідхильне та для Заходу рішуче несприйнятливе становище, яке вимагає визнання Східньої Німеччини, затвердження поділу Німеччини та перетворення Західнього Берліну у „вільне місто". Однаково державний секретар Дін Раск, як німецький міністер фон Брентано заперечили газетні вістки про розбіжності думок між західніми великодержавами на справу переговорів із Совєтами. Вони підкреслили, що різні погляди на тактику в цій справі напевно будуть вирівняні. Воно стосується становища Франції, яка вважає, що західні держави не повинні перші згадувати Москві про переговори, бо Москва буде вважати це за знак слабости Заходу. Але в принципі Франція також не є проти переговорів, тільки погоджується з Англією, що нова повна невдача переговорів дасть гірші для міжнародної ситуації наслідки, як коли б переговорів узагалі не було. Канцлер Конрад Аденауер мав довгу нараду з амбасадором Західньої Німеччини у Вашингтоні і д-ром Вільгельмом Ґреве, який спеціяльно для цієї цілі прилетів на один день до Бонну. Негайно після тієї наради він відлетів назад із листом Аденауера до през. Кеннеді. Державний секретар Раск нараджувався в Ню Йорку з Гаммершилдом, Стівенсоном і двома високими урядовцями з Секретаріяту ОН та Ради Безпеки в помешканні Стівенсона в Валдорф Асторії. Він заявив, що нарада стосувалась різних справ з денного порядку найближчої Генеральної Асамблеї ОН, але справи членства комуністичного Китаю в ОН не заторкувано. Зате він, Раск, поінформував генерального секретаря Гаммершилда про становище ЗДА в справі Берліну.

Прем'єр і міністер закордонних справ Англії нараджувались про Берлін

Лондон. — Британський прем'єр Геролд Мекміллен і міністер закордонних справ лорд Гюм відбули в минулу неділю двогодинну конференцію над справами Німеччини й Берліну. Вони мали до розпорядження виготовлений у Вашингтоні так званою Діючою групою західніх дипломатів проєкту відповіді на совєтську ноту з 3 серпня ц. р. у справі Берліну та листа Хрущова, що він його післав в останніх днях італійському прем'єрові Амінторе Фанфарі з заявою про готовість до переговорів. Після конференції з лордом Гюмом Мекміллен заявив, що вони погодились щодо того, що в німецько-берлінській справі повинна відбутися східньо - західня конференція, але вона повинна відбуватись в „правильній атмосфері і в правильному часі". Лорд Гюм з свого боку звернув увагу, що західні великодержави стараються розв'язати Берлінську кризу паралельними двома шляхами: збільшуванням збройної сили НАТО та шуканням плятформи для мирного полагодження конфлікту шляхом переговорів. Мекміллен ствердив, що внаслідку „провокаційних дій східньо - німецьких властей" настала „поважна ситуація", але — мовляв — в новітніх часах мусять найтись способи для мирного розв'язування таких ситуацій. Лорд Гюм з свого боку підкреслив три принципи, від яких Захід не відступить: воля в Західньому Берліні, тамошня приявність західніх військ і вільний доступ до того міста. Ця нарада двох англійських державних мужів відбулася в Ґленіґлсі в Шотляндії, після чого вони знову роз'їхались до своїх літніх резиденцій. Вони заповіли поворот до Лондону на 4 вересня ц.р.

У СВІТІ

● **В Норвеґії,** де обов'язує 6-денний тиждень навчання в усіх школах, почався рух за 5-денним навчанням. Як перша громада, що проголосила „на пробу" 5-денний тиждень шкільної науки, було містечко Скедсмо з 12.000 мешканців. Для норвезьких робітників обов'язує 45-годинний тиждень праці.

● **Д-р Інкоґліба Ао,** прем'єр провінційного уряду в північно-індійській провінції Наґа, згинув з рук фанатичного земляка, який не погоджувався на державне зверхництво центральної влади Індії. Край Наґа величиною 6.266 кв. миль має лише 400.000 мешканців, з-посеред яких 1.500 осіб становить „тверде ядро" самостійників, противників приналежности до Індії. Індія має в отій країні серед джунґлії коло 36.000 війська, щоб втримувати спокій. Д-р Ао був лікарем. Його застрелили на базарі, — атентатчик утік серед заколоту.

● **Речник туніського уряду,** міністер для справ інформації Мохаммед Масмуді заявив, що за остаточним підрахунком в триденних боях за місто Бізерту між французами й тунісцями згинуло не 600 тунісців, як первісно говорилось, а 1,300. Однак туніський міністер признав, що годі подати докладні цифри, скільки між убитими було вояків а скільки цивільних, та скільки чоловіків, жінок і дітей.

● **Семйон Царапкін,** голова совєтської делеґації на Женевській конференції про припинення атомових дослідів, виїхав до Москви, викликаний туди Хрущовим, якраз напередодні повороту з Вашинґтону головного американського представника. Артур Дін був у Вашинґтоні два місяці і ввесь той час Царапкін сидів в Женеві. Все ж, Царапкін вернувся в минулу неділю, щоб бути приявним на засіданні 28 серпня. Ця конференція ведеться вже від 34-х місяців.

● **У Відні** отримано вістку з Мадярщини, що там щойно тепер арештували й засудили на 10 років в'язниці журналіста Петера Фолдеша, одного з керівників повстання з 1956 року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Дальший вияв нашого росту

Величнo і зворушливо, з глибоким зрозумінням ідейної спадщини Тараса Шевченка і з щирим пієтизмом до пам'яті Поета пройшли Шевченківські дні на оселі Українського Народного Союзу „Союзівці" в Кетскільських горах. Заплановані в рамах цьоторічних святкувань, зв'язаних із вшануванням пам'яті Тараса Шевченка в сторіччя його смерти, ці дні були живим продовженням міцного й безперервного культу Шевченка у З'єдинених Державах Америки, започаткованого діяльністю і публікаціями УНСоюзу 67 років тому і виявлюваного спонтанно і з щирою любов'ю протягом семи десятиліть у щорічних святкуваннях, маніфестаціях, імпрезах, концертах, зокрема у збудуванні й відкритті пам'ятника Шевченкові на цій же Союзівці п'ять років тому.

Водночас із цим Шевченківські дні були виявом національної солідарности і єдности американської України, зв'язаної поперез усі її генерації міцними вузлами спільної крови, походження і традицій. Коло експонатів Шевченківської виставки припадали і старенькі бабусі, листкуючи із зворушенням пожовклі листки давніх, ще крайових, видань „Кобзаря", що був настільною книгою в їхніх хатах, і оглядаючи світлини пам'ятників Шевченкові по різних містах України. З не меншим зацікавленням оглядали ці видання та фота молоді хлопці й дівчата і навіть малі діти, що вже народились, виросли й виховались тут. В довгих рядах дівчат, що несли квіти під пам'ятник Шевченкові, маршувала перейнята одним настроєм і почуттям молодь, народжена тут, і молодь новоприбулих українських імігрантів. Та й організаторами концертів і їх виконавцями були діячі і мистці з усіх українських генерацій.

Якими глибокими й тривкими є ці вузли спільної крови, походження і традицій, показав виступ американського конгресмена Фернанда Ст. Джермена, який заявив, що привела його на оселю Українського Народного Союзу і спонукала взяти участь у вшановуванні пам'яті Шевченка й виголосити на цьому святі промову українською мовою кров його предків, кров його баби, що привезла зі собою з України до ЗДА любов до Бога, до звичаїв і традицій, до мови українського народу, — кров його матері, яка виховала його в тих українських традиціях і надихнула його вірою, що „українці мають славну історію і можуть стояти пліч-о-пліч з іншими великими народами світу".

Наприкінці треба ствердити, що Шевченківські дні 26 - 27 серпня своєю організованістю і своїм мистецьким рівнем виявили дальший ріст питомої ваги і значення української спільноти на вільній землі Вашингтона. Вони довели, що ця українська спільнота слушно й справедливо, з повним правом здобуває собі чимраз тривкіше місце в розвитку З'єдинених Держав Америки, що вона все більше упевнено стає чинником, до голосу якого починає прислухатися і світ. Цей ріст ваги і значення української громади у ЗДА, як це підкреслив один із головних промовців, відкрив браму Вашингтону для Тараса Шевченка, для встановлення пам'ятника українському поетові у столиці ЗДА й усього вільного світу. Цей Шевченківський рік найбільш величаво відзначила Канадійська Україна побудовою та врочистим відкриттям пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вінніпегу. Шевченківські імпрези в ЗДА, включно з двома Шевченківськими днями на Союзівці, є наче увертюрою до тих святкувань, що відбудуться в недалекому майбутньому у зв'язку з пам'ятником Кобзареві України у Вашингтоні. Вірність ідеалам Шевченка, дальший ріст української сили, єдности й солідарности у ЗДА і в інших країнах світу буде тим ключем, що відкриє в майбутньому брами Вашингтону амбасадорові вільної Української Держави.

Таємнича резиґнація

Минулої п'ятниці бразилійський президент Жаніо Квадрос зробив чергову несподіванку власному народові та цілому світові: зрікся свого посту після несповна семимісячного урядування, без ніякої наявної внутрішньополітичної кризи та без ніяких ясних його землякам і чужинцям причин. Це не перша несподіванка, що її він учинив своїм прихильникам і противникам, бо ось під кінець минулого року, в самому розпалі виборчої кампанії, зрікся був кандидатури і відкликав то зречення щойно після того, як міжпартійна коаліція прийшла до нього з поклоном, а вже обраний на президента — зник з Бразилії і виринув, як турист, у північній Італії. Все ж Жаніо Квадрос мав за собою ту сильну базу, яку дало йому найбільше в історії Бразилії число голосів, що їх дістав будь-який її президент. Якщо ж він і зустрічався з труднощами, то вважали його за такого „сильного мужа", який труднощів не боїться.

Тому коротке пояснення Квадроса, що зрікся він внаслідок натиску на нього „противників усередині і ззовну", не дуже переконливе, і закордонні обсерватори в Бразилії не виключають, що це — тактичний трюк Квадроса, щоб виграти знову в найближчих виборах і дістати таким чином підтверджені народом повновласті для ведення своєї політики. Правда, ця політика виглядала краще в теоретичних заповідях, як у практиці, і за сім місяців урядування Квадрос встиг відштовхнути багатьох своїх прихильників і ще дужче насторожити противників. Борячись проти інфляції, корупції та катастрофальної заборгованости Бразилії, Жаніо Квадрос проводив соціяльно - економічні реформи, які били не тільки по багатіях, зокрема великих землевласниках, але й по широких масах, утруднюючи кредит, зменшуючи кадри державних службовців та підвищуючи податки для зрівноваження бюджету. Але це була назагал здорова соціяльно - економічна політика, яка мала на увазі реформи, потрібні для піднесення добробуту широких верств народу.

Зате в ділянці закордонної політики Жаніо Квадрос був першим бразилійським президентом, який проклямував „прихильну невтральність", не приховував своїх симпатій до кубинсько - кастрівської революції, приготовляв відновлення зірваних у 1947 році дипломатичних відносин з Совєтським Союзом і іншими комуністичними країнами та вислав свого заступника, ще більшого комунофіла Жозо Гулярта, до комуністичного Китаю, де той прославляв „чудеса" відіяні Мао Тсе-тунґом. Жаніо Квадрос палко боронив Кубу Фіделя Кастра проти будь-якої інтервенції збоку американських країн і заповів, що Бразилія на найближчій Генеральній Асамблеї ОН підтримуватиме висення комуністичного Китаю на прийняття його до Об'єднаних Націй. Справжньою політичною демонстрацією „невтральних" переконань Жаніо Квадроса було удекорування тиждень тому кубинського комуністичного міністра Ернесто Ґевари найвищим бразилійським орденом Південного Хреста. Ясно, що така демонстрація не могла не обурити докраю всіх бразилійських патріотів, зокрема військовиків.

А втім, крик кубанської і совєтської преси, що це, мовляв, американські „акули з Волл Стріту" скинули Жаніо Квадроса — є нісенітною пропаґандою, бо неспокій, анархія і заворушення в Південній Америці — це те, чого найбільше побоюється Вашингтон. В інтересі ЗДА, особливо на порозі реалізації програми „Альянсу для Поступу", що передбачає $20 більйонів від ЗДА, нещастям був би хаос у тій найбільшій латино - американській країні з близько 70 мільйонами населення. В 1954/55 рр. Бразилія мала впродовж 15-ох місяців аж 5-ох президентів. Треба сподіватися, що конструктивні бразилійські сили, особливо парлямент і військо, не допустять до нової затяжної кризи.

ДЖАНСОН І МЕККЛОЙ У БЕРЛІНІ

Берлін. — Вже тепер, через кілька днів по від'їзді віце - президента Джансона, можна сміливо сказати, що його візита була короткою, але успішною. Не перебільшуючи можна сказати, що протягом кількох днів довір'я західніх берлінців до Америки було поважно захитане. Обсервуючи обережну тактику Кеннеді та його співробітників після закриття кордонів до Західнього Берліну, люди почали попадати у зневіру, а то й прямо у нехіть та лють супроти Вашинґтону. Місцеві американські чинники остерігали Білий Дім і державний департамент вже віддавна, що коли комуністи відріжуть східній сектор, тоді треба буде щось діяти, а якщо не діяти, то хоч вияснити, що й як думає американський уряд. Але з Вашинґтону все ще віяло пусткою. Тоді західньоберлінський народ, який від 1948 року має спеціяльно проамериканську марку, став ворохобитися. „До чорта з такими союзниками!" — чулось голоси. — „Вони нас вже продали Москві!" — говорили деякі.

На великому мітинґу у середу, 16-го серпня, коли населення Західнього Берліну протестувало проти комуністичної затії, видно було багато плякатів, транспарентів з виразно антиамериканськими гаслами. З того дня криза в німецько - американських взаєминах, точніше у взаєминах між Західнім Берліном, стала очевидним фактом. У такій ситуації посадник Віллі Брандт написав листа до президента Кеннеді, в якому звернув увагу на небезпеку також психологічного порядку.

Кволий протест командувачів трьох західніх секторів, звернений до совєтського колеґи полковника Соловйова викликав серед населення глум і посміх.

У четвер 17-го серпня поширилась навіть чутка, що, мовляв, все було обговорене між Хрущовим і МекКлоєм під час візити цього останнього у совєтського диктатора в Сочі.

Совєтські дипломати, яких можна було бачити у той же четвер на Індонезійському „коктейл-парті" у Західньому Берліні, як шеф протоколу Панін, що замінив полтавського землячка Панасенка, економічний радник посольства у Східньому Берліні Михайлов, а також командант східнього сектора (який, до речі, не вживає того титулу, а називає себе „командантом совєтської залоги у Берліні"!) полковник Соловйов, трималися так задирливо, що всім західнім дипломатам вже у короткому часі відпала всяка охота до розмов. Німці — представники політичного, наукового й мистецького життя, — запрошені на „парті", були пригнічені й збентежені. Зрештою, у розмовах з дипломатами Заходу вони не приховували свого жалю й говорили неприємну правду просто в очі.

У п'ятницю виступив у східньо - німецькій телевізії Вальтер Ульбріхт. Скреготячим, як звичайно, саксонським діялектом, він похвалявся своїми сумнівними успіхами, погрожував власному населенню і мешканцям Західнього Берліну, насміхався з пасивности західніх держав.

Але того ж вечора прийшла вістка, що Кеннеді вирядже у дорогу Джансона, МекКлоя і Болена. Обличчя комуністичних вожаків викривились у гримасі невдоволення. Вони ж рахували, що Вашинґтон дійсно нічого не учинить, щоб покласти кінець критичній ситуації.

У суботу 19-го серпня над Берліном звисли клубчасті хмари. Щохвилини зривався порнвистий вітер і затинало дощем. Все ж таки на вулицях від летовища Темпельгоф до ратуші у дільниці Шенеберґ стояли сотні тисяч народу, які готувались вітати гостей з-за океану. Площу перед ратушею, де від часу сумної пам'яті совєтської бльокади міста відбуваються завжди великі мітинґи, заповнила непроглядна маса людей. Хоч Джансон та його супутники запізнились через бурю на дві години, народ стояв і ждав.

Джансон відразу ж після повороту доволі ясно висловив свої враження з Берліну, згадав про близький контакт, який нав'язався між ним і берлінцями, отже не варто й запізно описувати всі подробиці місії віце - президента. Треба може тільки сказати, що безпосередність його виступів і дуже тепла форма вислову проломили з місця кригу офіційщини. Берлінці люблять такий тип політика й людини, яким є Линдон Джансон. І це причинилось — не зважаючи на чисто політичну сторінку його місії, себто ті всі ґарантії, які він виповів чи відновив в імені президента Кеннеді й американського народу — до видатного успіху його поїздки. Причинився до цього також дуже сильно факт, що Президент вислав до Берліну генерала МекКлоя, людину, яка від часу бльокади здобула собі серед берлінців величезну симпатію й пошану.

Джансон і МекКлой, а з ними й молоді хлопці, білі й чорні, які в неділю прибули з Західньої Німеччини у воєнному виряді, спричинили те, що однотижнева криза у відношенні Західнього Берліну до Америки розплилась ніби під дотиком чародійної руки. У понеділок 21-го серпня життя по цей бік кільчастого дроту й модерного „китайського муру" вернулось до нормального русла.

Кораб

ГОМІН ЗЕМЛІ

Замшілий камінь, звіку мовчазний,
Зірвавсь, неначе грім, із крутизни
І дерево зігнув і придавив.
У вищім клекоті — вся далечінь орлина,
А навкруги розкинулась долина
В червоних маках, в прохолоді злив.
О дерево, тобі б іще рости!..
Яка ж є сила, щоб тебе звести,
І брилу ту відсунути убік?..
Все нижче віти, важчає каміння...
Але в живому є палке горіння,
І воля є, та ще й пульсує сік.
Рвонулось дерево — і брила піддалась,
І кожна гілка в голубінь звелась,
Щоб жити знов, щоб рватись увись...
...Отак би й нам, мій друже, із тобою
До світла пнутись ранню голубою,
А як впадем, — як дерево звестись!

Григорій КРИВДА

ГОСТІ ЗВІДТИЛЯ

Їх ждали ми давно. Не один рік виглядали їх, гостей з-поза залізної заслони, які прийдуть і заявлять прилюдно, на цілий світ, що ми — не помилялись у своїх надіях і в своїх переконаннях. Для політичної еміґрації кожна краплина свіжої крови з батьківщини, немов трансфузія крови для тяжко хворого. Бо ж кожна еміґрація тяжко хворіє, а передусім на ностальгію — тугу за батьківщиною. Кожна еміґрація, яка б вона не була згуртована й організована, неминуче з часом розпорошується, гасне і простигає, як гасне вихоплена з багаття жарина.

Перехід до нас, на наш бік, протягом одного місяця, двох людей — представників двох поколінь української інтеліґенції — справа великого політичного і морального значення. Ще не знаємо ближче їхніх поглядів на речі, які нас болять, ще не бачили навіть їх серед нашого гурту в щирій бесіді, але вже чули від них через радіо і пресу, що хочуть вони для України добра, що ненавидять насильницький большевицький режим і що причину нещастя нашої батьківщини вбачають там, де вбачаємо її й ми — в червоній Москві, у пануючій кремлівській кліці і в партії, що називає себе комуністичною і заміряє опанувати цілий світ.

Знаний в Совєтському Союзі науковець - хемік, редактор наукових журналів і керівник центральної хемічної лябораторії, Михайло Клочко, з тих інформацій, які дав він про себе в Канаді, належить до покоління української інтеліґенції, яке пережило сталінську колективізацію та єжовщину, перебуло роки останньої війни і, озброєне гірким досвідом большевицького панування, належно оцінило сталінського наступника — Нікіту Хрущова з його клікою вгодованих, безпринципних партійних бюрократів і генералів.

Очевидно, не тільки емоції, а передусім розум керував Михайлом Клочком, коли вирішив він — відзначений урядовими орденами і медалями — розірвати всі стосунки з антинародним большевицьким урядом і з тоталітарним режимом, під яким науковець мусить думати й робити тільки так, як хоче того партія. У Канаді він шукає можливости жити й працювати, як науковець на волі. Але перед Михайлом Клочком, як українцем, перед його совістю на всю широчінь постає тепер нова проблема, яку він мусить розв'язати: його відношення, як уже вільного громадянина, до закутого в московські кайдани українського народу, який залишився там, звідки він утік, його обов'язки супроти поневоленої України.

Другий наш гість - Микола Середа, ще зовсім молодий, ще недавній київський студент, а тепер інженер - енерґетик. Його соціяльне становище в Совєтському Союзі ґарантувало йому заможне життя і блискучу наукову кар'єру. Але було, мабуть, щось сильніше за всі принади, за всі ґарантії релятивного підсовєтського щастя, коли зробив він отой рішучий, найрішучіший у своєму житті, крок, який поставив його по цей бік комуністичного валу, як задеклярованого противника Москви. На цілий світ пролунав його молодий голос, коли заявив він про українське революційне підпілля, яке бореться проти московсько-большевицької окупації, коли заявив про свою участь у тому підпіллі, про своє бажання продовжувати боротьбу з комунізмом у вільному світі.

Комсомольського віку, мабуть, сам формально комсомолець, народжений якраз у тому році, коли шалів на Україні кривавий єжовський терор, Микола Середа відтепер для всіх комсомольців на Україні має стати символом протесту і викликом тому режимові, який потом і кров'ю молоді розбудовує світову тюрму народів під вивіскою комунізму. Про це мусять подбати радіовисильні вільного світу. А з тієї його заяви, яку передрукували всі найповажніші газети, треба думати, що не сидітиме він, склавши руки. Вже самі лише ті його пекучі слова обвинувачення щодо гнобленої Росією України, кинуті в обличчя кремлівських головачів, заподіяли большевицькому режимові чи не більше моральної шкоди, як заподіяла її для української еміґрації довголітня діяльність знаного берлінського комітету, який день-у-день запевняє світ, що ніякого підпілля на Україні немає.

Микола Середа — ще юнак, але, очевидно, юнак з твердим, виробленим характером і глибоким знанням підсовєтської дійсности, коли урядовцям совєтського посольства в Австрії, не зважаючи на всі зусилля, не вдалося намовити його зректися свого рішення.

Правдивість і щирість ревеляційних заяв Миколи Середи декому можуть видатися непевними. Аж надто вже стужили ми за словом правди, гострим і виразним, уголос вимовленим із потойбіччя, з червоної московської імперії, надто обережні у відношенні до всього того, що може нас розчарувати. Все чуємо совєтські фальшивки, наятливі признання та словесні самобичування „розкаяних націоналістів", передавані через східній Берлін з тейп-рекордерів. І тому зроблені з молодечою запальчивістю, може навіть і дещо перебільшені ствердження Миколи Середи про його зв'язки з українськими політичними організаціями на еміґрації — оправдує його тут присутність.

Зрештою, про українське підпілля чуємо й знаємо не тільки від Миколи Середи. Воно тепер, напевно, численніше, хоч може й більш розпорошене і ідеологічно відмінніше, як було десять років тому. Воно тепер не тільки в організованих формах — в формах менших і більших гуртків, воно — в умах всієї національно свідомої і критично мислячої української молоді, яка шукає шляхів визволення для себе і свого народу.

Голос з українського підпілля почули ми недавно також і прибраний у високомистецької вартости поезіях „звідтіля", що незабаром появляться в нашій пресі. Дай, Боже, навчитися складати такі щирі патріотичні вірші і нашим молодим поетам на еміґрації.

В. С-ко

ГОЛОС ЧИТАЧА

І в нас таке говорили

Прочитавши в „Свободі" статтю п. В. Несторовича п. н. „Вінніпеґ і Вашинґтон", я подумав, що добре було б подати читачам „Свободи" дещо й про наших канадійських приятелів, які і в нас таке говорили, і в Канаді перед і в часі збирання фонду на побудову пам'ятника Шевченкові. Вони також говорили, а то й навіть виходили на сторінки преси з критикою, яка не приносила користи і до певної міри навіть шкодила. Бо критика є побажаною тоді, коли вона є конструктивною.

На жаль, треба сказати, що таку критику вели наші громадяни, які зачисляються до інтеліґенції. Вони теж воліли б бачити збудований музей — будинок, аби тільки не пам'ятник. А один аж з Европи написав був статтю з критикою в „Листах до Приятелів", де дописався до того, що пам'ятник, мовляв, говорить тільки до малокультурних сільських мужиків, що пам'ятник є добрий лише для голубів, де вони можуть собі сідати. Я йому дав відповідь у трьох числах „Наших Вістей", і про це згадав тільки мимоходом.

Ніхто ж не є проти того, щоб українська спільнота в Канаді і ЗДА складала фонди на видання добрих інформаційних книжок в англійській мові про нашу боротьбу з комуністичною Москвою та невмерлою ще польською шляхтою. Я один з тих, що обстоюють цю справу давно. І наш КУК цього не занедбує, доказом чого є те, що, коли конґрес КУК ухвалив будову пам'ятника, то ухвалив і збірку мільйонової фундації Шевченка. Наступний Конґрес започаткує цю кампанію, і є певна надія, що в 1964 р., в 150-ту річницю уродин пророка України, в Канаді проголосимо успішне завершення збірки.

Пам'ятник якраз і є тою запорукою, що українська спільнота в Канаді з патріотичним запалом виконає і це велике діло. Не було б пам'ятника, не було б і фундації Т. Шевченка. Доказом цього був величезний здвиг українців під час відкриття пам'ятника, здвиг, на який прибули не тільки старші, піонери, але й десятки тисяч молоді. Пам'ятник відродив і зміцнив вільний український дух серед нашої спільноти в Канаді. Комуністи це добре зрозуміли і тому вели скажену кампанію проти і піддержували деяких наших критиків. Та народ — робітники, фармери і трудова інтеліґенція — дали їм всім гостру відсіч.

Це саме будете й Ви переживати в ЗДА. Але певно, як день є днем, а ніч є ніччю, що українська спільнота в ЗДА не то що виконає, а й перевищить свій національний обов'язок і започаткує збірку теж на різні культурні, політичні та громадські справи.

Я певний ще й того, що пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні буде ще більш імпозантний, як у Канаді. За це промовляють два факти: Шевченко сам мріяв про Вашинґтона на Україні і бажав їй такого демократичного ладу, як мають його ЗДА. Вашинґтон став теж Ґібральтаром свободи, волі та братерства народів і це запевняє йому в 1964

(Закінчення на стор. 4-ій)

М. П-к

ЛИСТИ З САН ДІЄГО

(4)

Околиці Сан Дієго, колись безлісна пустиня, внаслідок величезних людських зусиль стали провідним центром Каліфорнії у вирощуванні тропічних і субтропічних овочів, а продукція авокад перевищує тут продукцію всієї решти Каліфорнії і Флориди разом узятих.

Від Рінко Спрінґс, яких 12 миль до Паломару, дорога пішла догори через потрощені скелі та провалля, де лише вміла рука інженера потрапила загоїти тяжкі рани природи та уможливити проїзд автом. Наближаючись до вершини Паломару, ми, час від часу і з різних місць дороги, бачили вгорі величезний будинок з копулою обсерваторії. Нарешті, на вершку, на високорівні, ще перед брамою обсерваторії ми зауважили великий плац для паркування, де й залишили нашу машину.

По дорозі ми зайшли до музею, де заздалегідь докладно ознайомилися з механізмом і працею головного телескопа.

Люстро телескопа Паломар має 200 цалів у промірі і є найбільшим та найсильнішим у цілому світі, що уможливлює докладне фотографування скупчень галяктики на віддалі більйонів астрономічних літ, а також розв'язування проблем зоряних таємниць. Обсервація Місяця переводиться так, нібито це небесне світило знаходиться від нас у віддалі лише 28 миль.

Гора Паломар має надзвичайно сприятливі кліматичні умови для астрономічної обсервації, і, перше, ніж її тут збудувати, вчені протягом семи років докладно обслідували і обмірковували всі дані.

Телескоп міститься у 12-поверховому будинку, що має 128 стіп височини. Навкруги будинку виставлено фотофільми, виготовлені за допомогою цього величезного телескопа. Температура залі і всього внутрішнього приміщення утримується на постійній висоті. Обсерваторія відчинена щодня від год. 9:30 до 4:30. Спеціяльних провідників там немає.

Крім головної обсерваторії, є там ще дві менших, з телескопами на 18 та 48 цалів.

Під будову обсерваторії відведено 720 акрів на вершині гори, з величезним парком на 1680 акрів та чудовою панорамою на Долину Павма.

Недалеко Паломару знаходяться високої активности цілющі гарячі джерела Варнер, що їх охоче відвідують наші люди, щоб позбутися ревматизмів, артретизму і т.д., якими щедро обдаровує їх клімат різних місцевостей, звідки вони приїздять до Сан Дієго.

Коло полудня ми були вже в Ескондідо, а звідтам повернули на північний захід, щоб по дорозі відвідати місію св. Луї, короля Франції. Недоїжджаючи Сан Маркоса, ми побачили величезну вивіску з російським написом: „Церков духовных христиан молокан прыгунов". Одна хвилина орієнтації, і ми вже в'їхали на горбок, де стояли церква і прегарний будиночок. Незабаром з того будиночка вийшов сам пресвітер, щоб привітати несподіваних гостей.

Серґей Степанович Прохоров, як репрезентував себе огрядно вбраний 85-річний дідусь з бородою патріярха, відразу почав перепрошувати, що, на жаль, він з дружиною має їхати до лікаря і через те не зможе показати нам своїх „володінь", передусім найбільшу в світі курячу фарму, що має 600.000 штук курей, а на осінь матиме 1,600.000.

Серґей Степанович оповів нам, як у 1904 році він з групою молокан з Карсу, Баку і Єревані виеміґрував до Ґваделюпи, Мехіко, де в той час було вже коло ста родин молокан, як вони почали там господарювати. Молодь відходила на заробітки до Лос Анджелесу, або Арізони, де багато залишалось на сталий побут. З часом дехто позакладав фабрики, варстати, і тепер у Лос Анджелесі нараховується коло 15.000 родин молокан, у Шафтер та Бакерсфилд 150 родин, а в районі Віста, Сан Маркос, Еспандідо коло 45 родин. В Мехіко доживають віку 8 родин. Всі вони матеріяльно добре забезпечені.

Ми подякували п. Прохорову за пояснення і за його порадою поїхали до його сусіда А. Котова, якого, на жаль, не застали вдома.

Був прегарний соняшний день повний пахощів і чару. В холодку, під деревом в садку п. Котова сиділа старенька Дуня Василівна Буклін і оповідала своїй маленькій правнучці Наді давню бувальщину, про яку чула в дитинстві від своєї прабабки-очевидиці, що народилась у 1787 році. Оповідала про царювання Катерини та Александра І, коли то власне і постала секта молокан, про переслідування, а нарешті й вигнання молокан з рідної Тамбовщини до Карсу і Єревані, де 1870-го року і народилась Дуня Василівна. Ми також послухали тої сивої бувальщини, подякували Дуні Василівні й побажали їй многая літа.

Місія Сан Луї Рей де Франція заснована 1798 року і являє собою високовартісний архітектурний твір у мавритансько - еспанському стилі.

Основоположником і першим настоятелем місії був падре Франціско Лазуен. Це була найбільша і найбагатша місія Каліфорнії, яка, згідно з документальними даними, у 1827 році володіла різними мастками на обширі у 570.000 акрів і мала до 55.000 голів коней та худоби. З часом місія стала підупадати, і року 1846 діяльність її цілковито припинилась. Будинки, церковну утвар розтягували місцеві індіяни. І лише в 1863 році декретом президента Лінкольна місія була відновлена як місцева церква. 1892 року реставровано в первісному вигляді всі будинки з внутрішніми подвір'ями, городом та аркадою і наступного року там розмістилась Духовна Академія о.о. Франціcканів.

Ми під'їхали до місії саме в той час, коли група туристів зібралась коло її дверей, а молодий студент академії в сандалах на босу ногу починав давати пояснення.

Ми оглянули відреставровані поодинокі келії монахів, пекарню, кухню, комори, варстати праці, бібліотеку з великою кількістю старих церковних книжок, рукою писану псалтир, де після кожної псальми вміщено ілюстрацію події, оспівуваної в псальмі, оригінал декрету президента Лінкольна і т.п. В ризниці оглянули багаті експонати золотом шитих риз, старовинних кадил і іншого церковного устаткування. Далі йшла ґалерія чудових образів стародавніх еспанських майстрів, різьблені з дерева статуї, орнаменти. На внутрішньому подвір'ї показали нам стару фонтану, модель подвір'я з знаряддями праці, як помпа до поливання городів, олієрня, жорна тощо. Вівтар і копула церкви заслуговують на особливу увагу, як рідкісні зразки церковної архітектури. В обведеному мурами городі бачили ми могили померших о.о. Франціcканів і дерево перцю, що його посадив падре Антоніо Пейрі у 1830 році. Зернятко, з якого виросло те дерево, привіз з Перу капітан еспанського корабля.

На прощання наш провідник подарував нам на пам'ятку маленьку ілюстровану брошурку, присвячену цій Академії.

Далі через Оушенсайд ми проїхали до Енсінітасу, що вславився своєю величезною плянтацією квітів „поінсетія". Ми всі бачили цю прегарну червону квітку на різдвяних ґратуляційних картках, але може не всі знаємо, що на Різдво ця квітка цвіте лише в Сан Дієго. І кожного року в лютому, коли в Енсінітасі відбувається виставка квітів, Й. Драйср, президент клюбу „Небо на землі", роздає безплатно коло 10.000 квіток „поінсентія" кожному, хто хоче мати цю радість.

Виїхавши з Енсінітасу, ми опинились у вузькому ніби коридорі, з правого боку якого в промінні заходячого сонця миготів міріядами блискіток Тихий океан, а з лівого мінилось море чудових різнокольорових квітів.

Увечері, відсвіжені і ситі, ми ділились при вечері враженнями незабутньої подорожі.

(Кінець)

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

Степан Куропась

ШИКАГОВСЬКА ХРОНІКА

День УНСоюзу в неділю 20 серпня був вже 26-им з черги в нашій громаді. Того роду дні зв'язують українську союзову громаду, бо міняються часи й люди і такий зв'язок є потрібний. Програма та сама, що й кожного року, вибір королеви, а цього року до програми долучився ще переходовий прапор, що його переможець з 1959 року, 423-ий Відділ передав переможцеві 1960 року, 379-му Відділові. Присутній головний предсідник Йосип Лисогір виголосив відповідну промову, яка в основному торкалася побільшення членства УНСоюзу, що є тепер найважнішою точкою на життьовій програмі УНСоюзу.

П'ятиліття парохії св. Йосифа було у нас на програмі в суботу і неділю 12-13 серпня. В суботу ювілейний бенкет відбувся в Елмгирст Контрі Клоб за участю о. канцлера Польового з Филаделфії, о. Чомка з Ню Гейвен, о. д-ра Костюка з Гемонд, Інд., о. Ковальчика чину Бенедиктинів з Лайл, Ілл. і єпископа для росіян-католиків преосв. Каткофа. Промовляли всі священики, а тостмайстер о. Чомко з Ню Гейвен був душею бенкету. Він є знаменитий в промовах, жартах і вмінні проводити імпрезу так, що люди хочуть і хочуть ще слухати. З наших церковних торжеств це перший випадок, який я знаю, коли духовні і світські люди зіллялися в одну українську патріотичну і релігійну громаду заслугою українського католицького священика о. Чомка з Ню Гейвен, що прекрасно володіє обома мовами. Єпископ Каткоф у своїй промові підкреслив велику силу українців католиків і їх подивугідну вірність візантійському обрядові. Зі світських людей в програмі імпрези брали участь солісти Юліян Позняк, панна Команишин і інж. Юрій Подлуський, який мав програмову промову. На імпрезі в неділю був присутній кардинал Меєр.

Організаційні збори УНСоюзу в суботу 19 серпня в домі Відділів УНСоюзу не різнилися нічим від інших. По короткій промові гол. пред. Йосипа Лисогора, в якій він накреслив працю і проблеми Головної Канцелярії за його урядування, були нечисленні запити. В основному запити зводилися до мнимих кривд, заподіяних членам. Всі ті речі не нові, але хто має на них рецепту? Повинні мати ті, що питають, і давати раду Головній Канцелярії — що робити. Зате збори різнилися від попередніх тим, що були спокійні, зрівноважені — значить „Сомміт" помагає. Разом 350 нових членів обіцяли приєднати присутніх/ 15 Відділів УНСоюзу — до кінця біжучого року. Зборами проводив голова Окружного Комітету, гол. радний Тарас Шпікула.

Товариство ім. Шевченка,

252-ий Відділ УНС устами свого секретаря Марії Шостак має на мене оправдану скаргу і жаль: як я міг оминути їх Відділ у своєму репортажі про пікнік ОДВУ в минулій хроніці. Я вичисляв інші Відділи і їх секретарів, а про Марійку не згадав. Я обіцяв поправитися, але секретарка 252-го Відділу теж обіцяла приєднати до Союзу „масу" нових членів. Я обіцянку сповняю, а тепер побачимо, як справиться до кінця року Марійка, новий фінансовий секретар Відділу.

В одну з неділь відвідав я Палатайн, де о. Шарий відправляє вже в місцевій бібліотеці Службу Божу щодругої неділі. Він носиться з думкою заснувати там українську парохію, а я ношуся з думкою створити Відділ УНСоюзу. Тому треба шукати зв'язків. Відвідав там союзовця Ю. Василакі, родом з Басарабії, що живе там з дружиною, яка родом з Херсонщини по другому боці Дністра. Як я був там тому два роки весною, він мав десятиакрову фарму, на якій плекав дерева для прикраси травників, парків тощо. Тепер він має три такі фарми, з трьома домами, садом, баштаном, а самого чиншу з домів дістає 1,000 дол. місячно. Кругом нього промисл забирає землю, будує фабрики, а його хутір не дається! Сидів я з ним на цьому хуторі при застелених столах домашніми овочами, явствами і питтям та й пригадувалися мені оповідання Чайковського, Нечуй-Левицького і Каценка про баштани, хутори, байраки і їх жителів-козаків. Можливо щось такого мати і в Америці! Якби мене хотіли звідсіля виселити і забрати землю під фабрики за 300.000 долярів, не уступлюсь, ціна мусить бути більша, — заявив союзовець Василакі!

Филаделфійський „Тризуб" зазнав у нас в неділю 20 серпня прогри. Всі сподівалися, що чемпіони з „Тризуба" виграють. Українці переважно в дусі тягнули за „Тризубом", хоч були й такі льокальні шикагівські патріоти, що вірили в перемогу „Шикагoвських зірок". Так і сталося! Незалежно від задніх думок і бажань, Шикаго виграло розгру з „Тризубом". Це свідчить про те, що нашу громаду не можна легковажити. У нас все робиться на широку скалю „кінгсайз". Тому майбутні змагуни на полі спорту чи навіть УНСоюзу повинні добре роздуматись і приготовлятися, заки зроблять виклик шикагівській громаді! Такий виклик дало тепер союзове Торонто, бо Окружний Комітет УНСоюзу обіцяв 150 членів до кінця цього року і викликав на змагання інші округи. Інтересне буде закінчення цієї розгри на полі УНСоюзу.

Ігор Соневицький

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ В 1960-61 ШК. РОЦІ

Український Музичний Інститут закінчив дев'ятий рік своєї діяльности в ЗДА. За час свого існування УМІ створив вже свою історію завдяки наполегливій і повній посвяти праці наших музичних педагогів. Керуючися ідеєю загального виховання нашої молоді в українському національному дусі, УМІ випустив велике число учнів, які пройшли музичну освіту в рідній інституції. Чимало з них посвятилися музичній кар'єрі, а деякі дісталися й на міжнародний ґрунт. Останній 1960-61 рік був роком дальшого росту інституції, побільшення її агенд і поглиблення праці.

В шк. році 1960-61 УМІ поширив сітку своїх відділів: до нього приєдналася музична студія д-ра В. Пацлавського в Йонкерсі. Таким робом Йонкерс став 18-им відділом УМІ поза Ню Йорком. В 1960-61 р. Учительський Збір УМІ змінився новими видатними педагогами: в цьому році почав свою працю після переїзду з Европи на постійне перебування у Ню Йорку довголітній професор Музичного Інституту у Львові та директор музичної школи на еміграції в Міттенвалді, відомий музиколог і композитор д-р Зиновій Лисько; також після переїзду з Бразилії поселився в ЗДА довголітній педагог Олег Музиченко та керівник нового відділу в Йонкерсі д-р В. Пацлавський. В останньому часі Дирекції УМІ пощастило приєднати до Учительського Збору широко відомого піяніста і визначного педагога проф. Бориса Максимовича. Разом у цьому році викладало в центральній школі в Ню Йорку і її 18 відділах 54 педагоги з різних ділянок музичного виховання.

Педагогічними й адміністраційними справами УМІ на основі статуту керував директор УМІ Ігор Соневицький, перевибраний на останньому Загальному З'їзді дня 11 вересня 1960 р. та члени Дирекції, до якої ввійшли проф. В. Грудин, проф. д-р З. Лисько та проф. І. Недільський. На адміністратора УМІ запрошено д-ра В. Палідвора. Педагогічна Рада, що складається з членів Дирекції та керівників відділів УМІ (п-і І. Винницька, Г. Завєська, Д. Каракович, А. Кобрин, Д. Микита, О. Наконечна, Л. Шав'як і панове Я. Лабка, Ю. Оранський, Б. Сарамаґа та Ю. Цибрівський), збиралася двічі (10 жовтня 1960 і 19 березня 1961), щоб вирішити іменування нових педагогів, відкриття нового відділу, справи видавництва, підготовлення зміни статуту, що її вимагає поширення агенд інституції тощо. Льокальними справами відділів займалися керівники і Учительські Збори відділів, які відбували свої окремі конференції. Учительський Збір центральної школи в Ню Йорку відбув протягом шк. року 10 засідань.

Іспити переводжено по всіх відділах двічі на рік, а саме при кінці обидвох семестрів. При кінці другого семестра іспити відбулися по всіх відділах УМІ під проводом директора в днях 14 червня по 1 липня, починаючи з найбільш висуненого на північ відділу в Дітройті. На основі переведених річних іспитів признано за найкращих учнів середніх і вищих курсів навчання УМІ Р. Бакуменка (Ню Йорк), Ю. Вожаківського (Нюарк), А. Вожніцького (Нюарк), С. Вольц (Нюарк), Н. Зеленську (Ню Йорк), М. Лончину (Дітройт), О. Масюк (Филаделфія), О. Мітрінгу (Ню Йорк), О. Нагнибіду (Нюарк), Л. Одежинську (Филаделфія), Х. Осадцу (Ню Йорк), А. Пришляка (Гартфорд), П. Рилка (Честер), Г. Сагатий (Филаделфія), Ю. Сваричевського (Ню Йорк), М. Сенів (Ню Йорк), В. Третяка (Нюарк), І. Турчиневича (Клівленд), П. Пилипова (Лорейн), М. Хмілевську (Балтімор), О. Цегельську (Филаделфія), М. Цибин (Нюарк) і Л. Яковенко (Нюарк). Абсолюторію УМІ отримала Н. Горалевська (кляса форт. п. Д. Микити в Лорейні), а диплом УМІ Л. Рудницька (кляса форт. п. О. Чипак у Пасейку).

УМІ старався про те, щоб учні мали нагоду почути твори українських і чужих композиторів у виконанні наших кращих інструменталістів та вокалістів і тому влаштовував концерти. Крім того завданням УМІ було призвичаювати нашу молодь до прилюдних виступів; з тією метою відбувалися тематичні, принагідні та річні концерти учнів.

От так школа в Ню Йорку влаштувала дня 11 грудня 1960 концерт піяністки Дарії з творів Нектора Нижанківсь- з творів Нестора Нижанківського з нагоди 20-ої річниці його смерти у виконанні учнів УМІ з доповіддю директора школи І. Соневицького, 29 січня 1961 р. концерт скрипаля Б. Маркова з призначенням доходу на будову пам'ятника сл. п. проф. Р. Савицького в Филаделфії, 10 лютого концерт піяніста В. Балея, 5 березня концерт з творів Шумана і Шопена у виконанні учнів кляси скрипки проф. В. Цісика, 2 квітня великий концерт з творів Н. Нижанківського в репрезентативній залі Карнеґі Рісайтел Гол, 13-го травня концерт визначних учнів з Ню Йорку в залі Карнеґі Рісайтел Гол. Рецензії на всі ці концерти з-під пера відомих фахівців і музик (д-ра З. Лиська, проф. Р. Придаткевича, проф. В. Грудина, проф. І. Недільського, композ. М. Фоменка і артиста-співака М. Старицького) були поміщені на сторінках „Свободи".

На окрему згадку заслуговує концерт відділів у Ню Гейвені, що відбувся 14 травня в залі ІВКА. В цьому концерті брали участь учні кляс учителів З. Лиська, Б. Маркова, О. Музиченка, Н. Недільської-Слободян, А. Огродник-Жилавої, Ю. Оранського, Ю. Цибрівського, В. Цісика та Є. Чапельської з Бріджпорту, Гартфорду, Ню Гейвен, Ню Йорку, Нюарку, Филаделфії і Честеру, а саме О. Вонторський, Х. Гордієнко, Б. Заяць, М. Збир, Ю. Ісаїв, А. Керод, О. Кіра, О. Куземська, Г. Петрончак, А. Пришляк, Б. Райнер, П. Рилко, Р. Саляк, В. Сенів, М. Тимочко, Р. Хабурська та А. Шкварко. Акомпаньювали Г. Петрончак і М. Цісик. Крім того виступав смичковий ансамбль під кер. В. Цісика.

На закінчення шкільного року відбулися три річні концерти учнів школи в Ню Йорку в днях 11 і 12 червня. На них виступали учні кляс учителів М. Байлової, В. Грудина, О. Гердан, Д. Каракович, З. Лиська, Г. Мирошниченко, В. Пацлавського, І. Соневицького, В. Цісика, Є. Чапельської та К. Чічки-Андрієнко, а саме В. Артимишин, З. Балабан, Д. Варан, О. Баран, О. Баранський, С. Білостоцький, Р. Волчук, М. Гаврилюк, А. Галамай, М. Галецький, П. Галичин, Л. Голіят, Х. Гордієнко, Х. Гориславська, Л. Городинська, Х. Губіцька, С. Данилович, Н. Даниш, І. Денисяк, І. Допівка, М. Єфремова, П. Житайло, Т. Зозуля, О. Карачевська, Р. Карпинець, А. Керод, О. Кіра, Ю. Кобрин, М. Ковалів, С. Ковалів, С. Кордуба, А. Кереунь, Г. Корсунь, Г. Корсунь, А. Косович, Р. Кріль, М. Крупська, В. Кузишин, Л. Кузишин, Р. Кучма, Б. Лойко, В. Луцак, П. Луцак, О. Макарушка, З. Мачула, Т. Мігоцька, О. Мороз, М. Мотиль, В. Никифорук, Р. Никифорук, Б. Олексюк, О. Оприско, Л. Пелех, І. Рак, О. Ринасевич, С. Ринасевич, І. Рипчук, Л. Риманів, Р. Савицький, З. Савчинська, В. Семущак, В. Сенів, М. Сенів, Б. Скафарик, З. Скафарик, М. Стахів, М. Сушків, С. Танасійчук, О. Федьків, Р. Хабурська, Р. Хоманчук, Я. Хоманчук, Л. Циґаш, К. Цісик, Х. Чорна, Ю. Шевчук, Н. Яворів і Р. Ярмозик. Акомпаніювали М. Цісик і С. Яворів. Крім сольових виступів учнів на концертах брали участь ансамблі, а саме учні курсу ритміки й танку під кер. О. Гердан, смичковий ансамбль, скрипкове тріо, малий ансамбль і учнівський квартет під кер. В. Цісика.

Також Музичний Садок при УМІ під кер. п. Галини Мирошниченко зорганізував три імпрези, в яких брали участь наші найменші.

Крім імпрез Централі та школи в Ню Йорку окремі відділи влаштовували власні концерти в своїх місцевостях.

При школі в Ню Йорку діяв Батьківський Комітет у складі пп. Хоманчук, Ринасевича, Хабурської, Сенева, Даниш, Бакуменка, Керода і Людкевича. З діяльности Комітету слід відмітити успішне влаштування дитячої Маланки дня 15 січня 1961 р., з якої частину доходу призначено на видавничий фонд УМІ і на пам'ятник на могилі пок. дир. Р. Савицького.

УМІ вважає своїм основним обов'язком підтримувати національну свідомість серед молоді українського походження через якнайширше включування до репертуару іспитів і прилюдних виступів молоді творів українських композиторів і з української тематики, починаючи з першого року навчання. Адже українська школа, що ігнорувала б рідну музику, не заслуговувала б на назву української школи. З тією метою УМІ скомплектував бібліотеку з таких творів українських композиторів, що їх не завжди легко тут дістати в друкованих примірниках (В. Барвінський, В. Безкоровайний, Л. Вербовський, В. Витвицький, В. Довженко, А. Дроздов, О. Жук, М. Калачевський, І. Кишко, М. Колесса, А. Кос-Анатольський, В. Косенко, А. Лазаренко, М. Лисенко, З. Лисько, Н. Любарський, С. Людкевич, Ф. Надененко, Н. Нижанківський, Ю. Оранський, І. Повалячек, Л. Ревуцький, Ю. Рожавська, Р. Савицький, М. Скорульський, І. Соневицький, Я. Степовий, М. Фоменко), разом 246 творів, починаючи від дитячого репертуару, кінчаючи на концертових композиціях. Всі ці твори на замовлення репродукується фотокопійною машиною для вжитку учителів і

(Закінчення на стор. ...)

МАРКО ПАВЛЕНКО

(Посмертна згадка)

6-го березня ц. р. в місті Миндоза, Аргентина, упокоївся інженер Марко Семенович Павленко. Родився він в бідній родині на Полтавщині. Ще хлопцем остався сиротою і виховувався у родичів, які добре ставилися до нього і дали йому нижчу і середню освіту. Це був час, коли большевики готовили свою пролетарську інтелігенцію, щоб пізніше нею замінити так зваю буржуазну. Для цієї мети вони закликали робітничу та селянську молодь до інститутів, та університетів.

Отже Маркові пощастило. Він по відрядженню селянського комітету бідноти із іспитів поступив в Харківський Інститут Меліорації, де і одержав державну стипендію. Вчився дуже добре, але з нього не вийшла така людина, якої бажала влада. Будучи серед свідомої української молоді студентів, за 5 років він добре розібрався в політичному павутинні совєтів і став щирим прихильником ідеї відродження самостійної України.

Після закінчення Інституту, Павленка не залишили для праці в Україні, а як „потенціонального ворога" призначено в далекі пустелі під Перську границю. Це був час розкуркулювання українців, висилки до Сибіру в концлагери, розстрілів, й штучного голоду. Страшні були моральні обставини, а до цього ще і листи з рідної України завдавали немало болю.

В той смутний час Марко Семенович нічим не міг допомогти рідному народові. В решті решт почав студіювати справу і готовитися втекти до чужої країни, щоб не працювати на користь катів батьківщини. Восени 1933 року, потягом в темну ніч, на останній залізничій стації, Павленко зліз і пішов неначе до готелю, а в дійсності, озираючися, вибрався в пустиню пісків. Страшний це був шлях. Днями лежав, заривщись в пісок, оставляючи лише голову, а ночами за компасом прямував до Персії. Води і їжі було мало і вже були хвилини, що смерть дивилась в очі, бо ніякого ратунку не було, Ні назад — ні вперед. Щастя і на цей раз Маркові усміхнулось. Його помітили перські кінні вартові і доставили в військовий штаб на половину живим.

В Персії Павленко працював на посаді інженера по своїй спеціяльності. В 1948 р. прибув до Аргентини, де весь час також працював в меліорації, тобто будуванні каналів та різних державних плянів в цій ділянці.

За двадцять років, в громаді українців - емігрантів проводив національну політику і був доброю людиною. Його розмова завжди була спокійна, співуча, типічна нашим людям на Полтавщині. В його хаті, збудованій власними руками, завжди збиралися скитальці і до ранку гомоніли про справи України. Там же відмічали національні свята, співали українських пісень, і це для нас був клаптик України на чужині. — Вічна Пам'ять Маркові Семеновичу. Хай йому буде легка земля Аргентини.

Іван Рожнявський

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ІНСТИТУТУ В 1960-61 ШК. РОЦІ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

учнів УМІ. Слід додати, що Український Інститут Америки в Ню Йорку пожертвував деяку скількість примірників виданих ним „Молодих Пісень" М. Фоменка для вжитку учнів УМІ.

В музичному шкільництві відчувався теж брак теоретичних підручників. Отже вирішено створити видавничий фонд, щоб мати змогу приступити до заспокоєння цієї потреби. З тією метою молодь УМІ перевела в р. 1959, 1960 і 1961 колядування, що принесла фондові суму 1,537.05 долярів. В цьому році УМІ перевидало найнеобхідніші підручники: „Історію української музики" Миколи Грінченка та скрипт „Гармонії" Ф. Якименка. З розпродажу цих книжок поповнеться видавничий фонд. Педагогічна Рада УМІ вирішила видати в найближчому часі передусім інструментальні твори Нестора Нижанківського, з яких більшість досі не була ще друкована, а які для УМІ пожертвувала в оригіналах п. Любка Колесса, та збірну працю „Нарис історії української музики XX ст." за редакцією д-ра З. Лиська. Крім того УМІ видає на циклостилі „Бюлетень УМІ", що його появилося досі 6 чисел.

У зв'язку з останніми бажаннями пок. інспектора УМІ Романа Савицького директор УМІ заініціював збірку пожертв на видання монументальної музикологічної праці д-ра З. Лиська „Українські народні мелодії"; цей кодекс — результат довголітньої праці — містить понад 11 тисяч мелодій. Його видання принесло б славу українському імені, бо небагато народів може похвалитися таким здобутком. УМІ зібрала досі на започаткування цього видання суму 1,152.60 доляра.

Крім того УМІ включилося в акцію будови пам'ятника на могилі пок. проф. Р. Савицького в Филаделфії.

Накінець треба підкреслити, що УМІ завдячує свій розвиток головно підтримці широких кол української громади, що повіряє вихованням своєї молоді українській інституції. Тільки завдяки цій підтримці громадянства Український Музичний Інститут росте і міцніє. Здобуваємо теж щораз твердший грунт у зв'язках з передовими колами американського музичного шкільництва. Відкриваються нові перспективи в майбутнє.

СССР не хоче договору про припинення атомових дослідів

Женева. — На 337-му засіданні Женевської конференції про припинення атомових дослідів совєтський делеґат Семйон Царапкін не виявив найменшого заінтересування новим американсько - англійським проектом договору в цій справі. Не входячи взагалі в розгляд американсько-англійської пропозиції, яка пішла назустріч совєтським становищу в справі підземних дослідів, що їх трудно ще розпізнати, Царапкін заявив, що справа заборони атомових дослідів повинна бути пов'язана з загальним пляном тотального роззброєння. Сепаратний договір в одній тільки справі атомових дослідів — заявив він — не має значення для справи роззброєння, а встановлення міжнародної контрольної системи для перевірювання підозрілих вибухів може служити тільки цілям американсько - англійського шпигунства. Американський делеґат Артур Дін, який вернувся до Женеви після двомісячних нарад у Вашингтоні, під час яких виготовлено змінений проєкт договору, та англійський делеґат Ормсбі Гор прийшли до переконання, що Совєтам взагалі вже не залежить на такому договорі про атомові досліди. Правда, Царапкін не поставив точки над „і", що СССР відкидає американсько - англійський проєкт та не сказав нічого, що Совєти зривають Женевську конференцію, яка безуспішно радить над цією справою від 30 жовтня 1958 року. Совєти продовжують свою крутійську тактику, що вічно відтягає справу та — мабуть — переводять в міжчасі крадькома підземні досліди, користаючи з того, що ЗДА і Англія на час конференції таких дослідів не ведуть.

Летунство відкинуло плян висилати мавпу в космічні простори

Лос Анджелес. — Голова Дослідчої і Розвиткової Летунської Команди генерал поручник Бернард А. Шрівер заявив на пресовій конференції 28-го серпня, що закинено плян вислати в космічні простори мавпу в сателіті „Діскавері 22". Плянували пізніше виловити мавпу та вивчати вплив на неї космічної радіяції. Але пізніше ці проблеми перебрала Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація, і тому летунство в останній хвилі перед випущенням сателіта „Діскаверера 22" вирішило не висилати мавпи в космічні простори, де вона мала бути впродовж 4 днів. — Біоастронавтичними плянами займається тепер Аеронавтична і Космічна Адміністрація.

Ювілейний З'їзд Українського Золотого Хреста

В днях 2—4 вересня ц. р. відбудеться 19-тий З'їзд УЗХ на Оселі ОДВУ ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па. З'їзд відзначуватиме 30-річчя організаційного життя й харитативної праці. За час свого існування УЗХ провів небивалу скількість допоміжних акцій. І для визвольної боротьби українського народу, і для допомоги політичним в'язням, інвалідам, хворим заслуженим патріотам, голодуючим, повенянам, воюючій Карпатській Україні, інтернованим у Швайцарії, діточим шкілкам і садкам в Европі, скитальцям. З'їздові сесії почінаються в суботу 2 вересня в год. 10 рано. По полудні того ж дня будуть виголошені три доповіді. В неділю 3-го вересня в год. 12 буде відправлена Польова Служба Божа, а в год. 1-ій по полудні почнеться Ювілейний Обід УЗХ, в програмі якого промова ред. Ліди Бурачинської, привіти гостей та відчитання телеграм і показ української народньої ноші. Головна Управа УЗХ запросила до участи в Ювілейному З'їзді всіх членок УЗХ, членів Братніх Організацій, представниць жіночих організацій і центральних суспільно - громадських товариств ЗДА.

Великий з'їзд невтральних монархів і президентів у Белграді

Белград. — 1 вересня ц. р. почнеться в столиці Югославії конференція невтральних країн світу, на яку вже зголосили свій приїзд такі володарі й державні мужі: прем'єр Афганістану Мохаммед Давд, прим'єр закордонно-революційного уряду Альжиру Юссеф Бен Хедда, прем'єр Бірми У Ну, голова Камбоджи Нородом Шіганук, прем'єр Цейльону Сірімаво Бандаранайке, президент Куби Освальдо Дортікос Торрадос, прем'єр Кипру Макаріос, цісар Етіопії Гайле Селяссі, прем'єр Гани Кваме Нкрумах, президент Гвінеї Секу Туре, прем'єр Індії Неру, президент Індонезії Сукарно, міністер закордонних справ Іраку Гашім Гавад, прем'єр Лівану Сабо Салям, президент Малі Модібо Кейта, король Непалю Магендра, король Савді Арабії Савд, прем'єр Судану Ібрагім Аббуд, президент Тунісії Габіб Бургіба, президент З'єдиненої Арабської Республіки Абдель Гамаль Нассер та неназвані ще представники Сомалі і Єману, як також ще інші, покищо офіційно не зголошені, як ось прем'єр Конґа Адуля. Буде теж багато обсерваторів, головно від південно - американських країн та від різних політичних партій. Зокрема живо зацікавились тим з'їздом комуністичні країни: заповіджено вже приїзд туди цілої фаланги журналістів з СССР, комуністичного Китаю, Східньої Німеччини, Польщі, ЧСР, Румунії і Мадярщини. Для Москви це своєрідний поличник, що бунтар-Тіто зумів стягнути до себе стільки міжнародніх фігур між якими грає поважну ролю, але з другого боку Москва сподівається дістати в різних справах своєї закордонної політики, особливо в справі міжнароднього визнання Східної Німеччини підтримку від того з'їзду „невтралістів".

РАСК І ЛАДЖ ЗІЗНАВАЛИ В КОНГРЕСІ

Державний секретар Дін Раск (зліва) і колишній амбасадор ЗДА до ОН Генрі Кебот Ладж (з правого боку) розмовляють з сенатором Томасом Е. Морґаном перед своїм виступом в Палатній комісії для закордонних справ, яка переслухувала обидвох в справі створення запропонованої президентом Кенеді окремої аґенції для справ роззброєння.

І в нас таке говорили

(Закінчення зі стор. 2-ої)

р. далеко більший здвиг, як був у Канаді. Я певний ще й того, що тисячі наших людей прибудуть з Канади, щоб віддати поклін Шевченкові.

І критиків, звичайно, не бракуватиме. Одні будуть критикувати щиро і конструктивно, другі — за принципом: „як не-помосму, то й нічого не дам", а треті — тільки тому, що вони ніколи ні з чим не годяться. А от в нас у Канаді ті самі критики, що критикували перший проєкт пам'ятника і навіть виливали гарячу воду на голову його творця п. А. Дарагана, нині стали вже його ревними оборонцями і виписують навіть такі речі, які взагалі не існували. А вони ж таки ні морально ні матеріяльно не причинились до побудови пам'ятника.

На кінець я з повною вірою хочу сказати, що члени УН-Союзу поставляться гідно в цій кампанії і певно зберуть не 250.000, а кругло пів мільйона долярів.

Бо ж пам'ятники у Вінніпеґу і Вашинґтоні стануть тими маяками на які злітатиме дух Шевченка. Як сказав він у поемі „Сон":

Я до тебе літатиму,
З хмари на розмову,
Поки твої малі діти
На ворога стануть.

Так, прийде той час, коли оці малі діти, український народ, на ворога стануть, і тоді „Настане суд! заговорить і Дніпро і гори..."

Т. Кобзей

Вінніпеґ, Канада

ТАРЗАН, ч. 4,704. .....??

Зворушений пошаною Люпон зблизився до Тарзана. — Дайте вашу руку, о „великий єдиний", щоб я міг виявити пошану...

Тарзан повинувався, як здавалося, релігійній процедурі, і жрець вколов його в руку ножем!!

— Ви бачите — кров! — гукнув хитрий жрець. — Дійсного „великого єдиного" не можна зранити до крови... Ця свиня...